

Här jobbar vi för barnens rätt i samhället

BIBLIOTEKEN OCH BARNKONVENTIONEN

Att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter på
folkbiblioteken i Västernorrland. Rapport från en process.

Regionbibliotek Västernorrlands skriftserie / nr 2

Region
Västernorrland

Utgiven av Region Västernorrland 2022. Skriften är sammanställd av Carin Collén på uppdrag av Regionbibliotek Västernorrland, en del av kultur- och bildningsverksamheten i Västernorrlands län.

Rapporten är del två i en skriftserie kring bibliotek, tillgänglighet och läs- och litteraturfrämjande i Västernorrland.

Innehåll

Bakgrund	4
Inledning.....	5
Förberedelser 2019	5
Start 2020	6
Processledning bibliotekschefer	7
EXEMPEL PÅ PROCESSTÖDJANDE INSATSER:	7
Fem prioriterade områden	8
UTBILDNING OCH MER KUNSKAP	8
KARTLÄGGNING	10
SAMVERKAN OCH SAMARBETE	13
STYRDOKUMENT OCH PLANER	14
DELAKTIGHET	15
Barnrättsombuden	19
Avslutning 2021	19
Utvärdering av bibliotekschefer och processledare	20
Målsättningar och hur de uppnåddes	22
Barnrättsarbetet efter processåret	24
Barnrättsutmärkelsen Elefanten	26
Bilagor:	28
LITTERATUR- OCH LÄNKLISTA	28

Här jobbar vi för barnens rätt i samhället: Att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter på folkbiblioteken i Västernorrland. Rapport från en process

Här finns exempel på:

- vad som händer när ett regionbibliotek satsar på ett strategiskt utvecklingsarbete.
- vad som händer när bibliotekschefer bestämmer sig för att arbeta aktivt med FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen.
- vad som händer när all bibliotekspersonal utbildar sig om FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen.
- ett bra arbete med FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen.

Bakgrund

Den 1 januari 2020 blev FN:s konvention om barnets rättigheter svensk lag. Det innebär ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. En inkorporering av barnkonventionen bidrar till att synliggöra barnets rättigheter. Det är ett sätt att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.

Källa: www.regeringen.se

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Källa: Bibliotekslagen (2013:801) www.riksdagen.se

Inledning

Inför att FN:s konvention om barnets rättigheter blev lag i Sverige 2020 ville vi på Regionbibliotek Västernorrland starta en process med målsättning att införa barnkonventionen på ett jämlikt sätt i länets alla folkbiblioteksorganisationer.

Det var viktigt för oss att satsningen skulle innebära en start på ett långsiktigt arbete, hållbart över tid och oberoende av personalförändringar och därför inte genomföras i projektform. På sikt skulle bibliotekens planer, mål och strategier formuleras med barnkonventionen som grund. Beslut om förändringar i biblioteksverksamheterna skulle fattas med barnets bästa i centrum och barnen skulle få mer inflytande i biblioteksfrågor som berör dem.

För att uppnå detta var tydlig en ledning från kommunernas bibliotekschefer, byggd på förståelse för och kunskap om barnkonventionens innehåll och intention, av stor betydelse. I samråd med bibliotekchefsgruppen kom vi fram till att Regionbiblioteket under 2020 skulle erbjuda stöd genom handledning och konsultation i deras arbete med att införa barnkonventionen i sina verksamheter. Stödet skulle ges i form av en processledare.

Förberedelser 2019

Planering av processen påbörjades under 2019 då vi bjöd in Karin Zetterberg, tidigare bibliotekschef i Eskilstuna med lång erfarenhet av arbete med barnkonventionen, till två av regionbibliotekets nätverksträffar med länets bibliotekschefer. Vid det första tillfället presenterade hon den modell som hon hade arbetat med på Eskilstuna bibliotek under projektet Löpa linan ut: *Bibliotekschefens strategiska modell för implementering av FN:s konvention om barnets rättigheter*.

Under det följande planeringstillfället genomförde hon en workshop med chefsgruppen i syfte att locka fram deras tankar inför processen och att gemensamt välja ut prioriterade områden.

Det resulterade i dessa fem:

- Utbildning och mer kunskap
- Kartläggning
- Samverkan och samarbete
- Styrdokument och planer
- Delaktighet

Start 2020

Efter ett upphandlingsförfarande där processuppdraget gick till Karin Zetterberg, kunde arbetet med att implementera barnkonventionen på Västernorrlands kommunbibliotek börja. Processledaren och konsulenter på regionbiblioteket formulerade tillsammans en målsättning för arbetet:

- Att med stöd till regionens folkbibliotekschefer påbörja en process under 2020 för att implementera FN:s konvention om barnets rättigheter - barnkonventionen.
- Att de, utifrån sina lokala förutsättningar, medverkar till en kunskaps- och kompetenshöjning inom sitt folkbibliotek för sig själva och sina medarbetare. Det säkerställer att beslut fattas med barnets bästa i centrum, med kvalitet och ett hållbart perspektiv.
- Processen ska bidra till att barn blir mer delaktiga, att folkbiblioteken utvecklar miljöer och arbetssätt för att prioritera barn och unga enligt barnkonventionen.
- Samarbeten och samverkan ska uppmuntras.
- Forum skapas för barns delaktighet och inflytande.
- Biblioteken ska göra barnkonsekvensanalyser utifrån ett tydligt barnrättsperspektiv.
- Mål, strategier och verksamhetsplaner ska formuleras med FN:s konvention om barnets rättigheter som en viktig princip.

I januari startade processen med en fortbildningsdag som vände sig till länets bibliotekspersonal, Biblioteken och barnkonventionen, en dag om en lag som stärker barnens rätt, på Sambiblioteket i Härnösand. Dagen inleddes med en inspirerande föreläsning av Monica Gustafsson-Wallin, strategisk utvecklare i barnrättsfrågor, som talade om *Barnkonventionen - vårt ansvar; våra möjligheter*. Emma Gustafsson från Karlskoga bibliotek gav exempel på deras framgångsrika utvecklingsarbete med barnkonvention. Till sist presenterade processledaren Karin Zetterberg innehåll och tidsplan för årets process i Västernorrland, med utgångspunkt i de fem prioriterade områden som bibliotekscheferna tagit fram. Cheferna uppmuntrades även till att utse minst ett barnrättsombud på varje kommunbibliotek som ett viktigt stöd dels för dem själva dels för hela personalgruppen.

Processledning bibliotekschefer

I uppdraget ingick enskilda möten och insatser med bibliotekscheferna.

Den ursprungliga planen var att processledaren skulle besöka biblioteken för att möta personal och få en uppfattning om bibliotekens organisation och verksamhet. Tyvärr gjorde pandemin att planen förändrades och de handledande samtalen mellan processledare och bibliotekscheferna fick genomföras i telefonmöten. Under året genomfördes ca fem längre samtal mellan varje bibliotekschef och processledaren.

De frågor som ställdes vid det första samtalet var: Hur ser din handlingsplan ut för att implementera barnkonventionen i biblioteksverksamheten? Var står du nu i förhållande till ditt mål? Hur syns barnkonventionen i bibliotekets styrdokument? Hur fångar ni upp önskemål och synpunkter från barn? På vilket sätt kan barn uttrycka önskemål och påverka biblioteksverksamheten? Hur planerar du för barns större delaktighet? Vad behöver medarbetarna kunna om barns delaktighet? Barnkonventionsdagen 20 november, händer något?

EXEMPEL PÅ PROCESSTÖDJANDE INSATSER:

- Stödja bibliotekscheferna i kartläggning av kommunens förutsättningar att implementera barnkonventionen. Det kunde vara att ta fram relevant statistik, identifiera viktiga kompetenser i kommunen, inventera styrdokument eller ta kontakt med verksamheter i kommunen som biblioteken kan samverka med.
- Utifrån kartläggningen stödja cheferna i deras arbete med att utforma en plan för biblioteksverksamhetens införande av barnkonventionen: vad, hur, när och i samverkan med vilka?
- Ge stöd i att utforma en plan för kompetensutveckling av medarbetarna i barnrättsfrågor.
- Ge stöd i att ta fram en modell för att pröva barnets bästa i en folkbibliotekskontext.

Det har varit spännande att följa chefernas tankar om utmaningar och utveckling. Samtalen har varit enkla att genomföra trots en del komplicerade frågor. Det finns alltid utmaningar i ett utvecklingsarbete, men att bibliotekscheferna inte har tappat fokus under den mycket allvarliga kris som pandemin har inneburit är beundransvärt.

Cheferna har uppskattat att få frågorna/agendan i god tid innan samtalet för att hinna tänka igenom frågeställningarna och reflektera. Cirka 60 min avsattes för samtalet, en tid som i de flesta fall räckte till. De återkommande samtalen har fått en mer strukturerad form ju längre processen fortskridit. Samtalen har varit professionella, men även tenderat att bli mer personliga, ju mer vi lärt känna varandra. Processledare Karin Zetterberg.

Fem prioriterade områden

Vid den workshop som genomfördes med alla bibliotekschefer hösten 2019 enades de om fem prioriterade områden att arbeta med under processåret.

Alla exempel från biblioteken är skrivna av medarbetare på respektive kommunbibliotek.

UTBILDNING OCH MER KUNSKAP

Processledaren visade på det utbud av digitala fortbildningar som finns att ta del av, till exempel Sveriges Kommuner och Regioner – *Barnkonventionen från teori till praktik* och Barnombudsmannens webbutbildning. Utgångsläget var att alla medarbetare skulle genomgå någon av de föreslagna utbildningarna tillsammans med kollegor eller, i undantagsfall, enskilt. En positiv följd av pandemin var att det blev lättare att planera in tid för fortbildning.

Barnrättsombuden var drivande i att planlägga utbildningen för sina kollegor, och gruppdiskussionerna resulterade i dialog och samtal om de olika artiklarna, till exempel hur de kan ta sig uttryck i en bibliotekskontext eller hur den enskilde medarbetaren ser på sin barndom i jämförelse med det samhälle dagens barn lever i.

Kompetensutbildningarna blev återkommande på arbetsplatsträffar och teamträffar, där olika artiklar diskuterades ur en bibliotekskontext.

Även bibliotekscheferna fortbildade sig och för att ytterligare stärka deras kompetens uppmuntrades de att under sommaren 2020 göra Barnombudsmannens webbutbildning *Barnrättsresan*, särskilt den del som vänder sig till chefer och förtroendevalda.

Det är mycket viktigt att nya medarbetare i sin introduktion får en utbildning om barnkonventionen. Karin Zetterberg, processledare.

Exempel på kommunbibliotekens fortbildningsinsatser

Sollefteå bibliotek:

Första fortbildningstillfället

Inför detta tillfälle gavs all personal möjligheten att läsa häftet ”FN:s konvention om barns rättigheter”. Detta för att alla skulle ha en grund att stå på och veta vad den handlar om. Sedan informerade vi om de olika artiklarna i barnkonventionen och vi använde oss även av Barnombudsmannens material på deras hemsida. För att visa på olika situationer, på vuxen- respektive barnperspektiv hade vi högläsning ur boken *Gropen* av Emma Adbåge, därefter tittade vi på filmen

Vuxenperspektivet från Skånes kommuner. [Vuxenperspektivet - Samlad film on Vimeo.](#)

Vi ville påminna oss om att barnkonventionen är allas ansvar. Inte bara de som ”jobbar” med barn utan det är vår medmänskliga skyldighet att se till att det följs.

Andra fortbildningstillfället

Det andra tillfället repeterade vi och ställde bland annat följande fråga, Varför ska vi känna till och jobba utifrån barnkonventionen?

- **Barnkonventionen ska vara vägledande för all offentlig verksamhet. Därför är det viktigt att beslut och verksamheter inom kommuner utgår från barnkonventionen.**
- **Bibliotekslagens paragraf 2 säger att vi ”ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning”.**
- **paragraf 8 säger att biblioteken ska ”ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning”.**

Därefter koncentrerade vi oss på några av barnkonventionens artiklar med följdfrågor som vi fick tillfälle att diskutera.

Svaren sammanställdes och eftersom vi jobbar på geografiskt på olika ställen i kommunen, på filialer, filialer med medborgarkontor, Konst & Kulturs verksamhet samt huvudbiblioteket i Sollefteå blev det samtidigt värdefull information om vad vi tänker och hur förutsättningarna ser ut för de olika verksamheterna.

Tredje fortbildningstillfället blev i form av ”Walk and Talk”

Personalen delades in i grupper och fick under en promenad prata om frågan, Vad vill du göra för att stärka barnets rättigheter?”

Kramfors bibliotek

”Barnrättsteamet har genomfört flera interna utbildningar för hela personalgruppen; föreläsning, diskussioner (när ska en orosanmälan ske?), digitala utbildningar, walk and talk, enkät-workshop och en gemensam prövning av barnets bästa. Teamet har fått spetskompetens genom att haft två egna bokcirklar kring *Trampolinmodellen - ett lekfullt sätt att stärka barns och ungas läs- och språkutveckling* och *Vad säger barnen* av Ylva Mårtens.”

Härnösand bibliotek

”Arbetet med barnkonventionen är en folkrättslig fråga. Därför är kunskap om barnkonventionen, om barnets behov och önskningsar och om hur vi bäst bemöter barn viktiga. Även bemötandet av barnets vårdnadshavare eller andra vuxna de har med sig är viktigt att tänka på, då en negativ upplevelse för den vuxna även kan påverka barnet negativt.

Barnkonventionen och arbetet med dess innehåll har blivit en fast punkt på våra arbetsplatsträffar (APT). Varje månad belyser vi en ny artikel. Vi presenterar den och uppmuntrar sedan alla att tänka extra på dess innehåll genom diskussion.”

För att arbetet med barnkonventionen ska bli långsiktigt hållbart måste tankarna bli levande i hela bibliotekspersonalens vardag. Det får inte bli personberoende och koncentrerat till bibliotekets barnavdelning. Vi är alla delaktiga i att skapa förutsättningar för barnen att få ta plats i biblioteksrummet.
Judith van Weelie, bibliotekspedagog Härnösands bibliotek.

KARTLÄGGNING

En kartläggning behöver göras grundligt och är tidskrävande. I den utvärdering som bibliotekscheferna gjorde efter processtiden, var det bara en av dem som ansåg att de hade lyckats. De övriga kände att de behövde mer tid för att göra den på ett bra sätt. Processledaren gav dem rådet att utgå från frågeställningarna i *Löpa linan ut* och ta hjälp av all den statistik som finns inom biblioteket och kommunen.

Exempel på kartläggning från Sundsvalls bibliotek

”För att kunna implementera barnkonventionen på bästa sätt har barnrättsombuden på stadsbiblioteket i Sundsvall lagt mycket tid på att arbeta med kartläggning”. Vi har gjort den för att få kunskap om målgruppen barn i Sundsvalls kommun samt för att få ökade kunskaper om hur vi inom biblioteksverksamheten arbetar utifrån barnets rättigheter idag. Kartläggningen ger oss också en bild av

förutsättningarna för vår verksamhet, möjligheter och hinder för att implementera barnkonventionen. Vi kommer här att berätta om hur vi har arbetat med kartläggningen och vad vi har tyckt varit svårt, intressant och tankeväckande. För att underlätta arbetet använde vi oss av rapporten [Löpa linan ut](#) och för att göra det överskådligt har vi valt att dela in kartläggningen i tre delar.

Del 1: Den handlar om styrdokument som vi arbetar utifrån i vår verksamhet. Vår uppgift blev här att se över om barnkonventionen nämns i våra styrdokument och i så fall på vilket sätt.

De styrdokument vi valde att fokusera på var bibliotekslagen, vår biblioteksplan, medieplan samt Sundsvalls kulturpolitiska strategi. Några av de frågor vi tittat på var: Hur ser biblioteksverksamhetens styrdokument ut när det gäller FN:s konvention om barnets rättigheter? Hur arbetar vi utifrån barnkonventionen? Vad står egentligen i styrdokumentet? Är de tydliga?

Barnkonventionen nämns i alla dessa styrdokument men vi ser ett behov av att förtydliga HUR vi ska arbeta med barnkonventionen i vår verksamhet.

Vi tycker det var nyttigt att läsa igenom våra styrdokument och det var också enkelt att göra denna del av kartläggningen. Personal på Sundsvalls stadsbibliotek har nu påbörjat arbetet med att se över och implementera barnkonventionen i exempelvis vår medieplan och biblioteksplan.

Del 2: Den består av statistik. Detta kan tyckas vara den enklaste delen, men det visade sig vara svårare än man kan tro. Exempel på frågor vi hade svårt att hitta svar på var hur många ensamkommande flyktingbarn som kom till Sundsvall 2020, antal asylsökande, hur stor är barnfattigdomen samt andel barn med olika modersmål. Det tog tid, men till slut fick vi fram siffror på alla frågor, även om en del inte var uppdaterade. Källor vi använt oss av är Kungliga bibliotekets statistikdatabas, [SCB-statistik](#) samt Sundsvalls statistikdatabas.

Vi har också haft kontakt med samhällsanalytiker i Sundsvall samt Centrum för flerspråkigt lärande och tagit hjälp av våra chefer när det gäller frågor som handlade om ekonomi.

Exempel på några frågor vi svarat på är: Hur många barn det bor i Sundsvalls kommun, vilka modersmål har barnen, fördelning mellan barn och vuxenaktiviteter på biblioteket, medieanslag fördelat på barn/vuxen och så vidare. En fråga som var särskilt intressant för oss var att titta på hur många barn som bor i de olika bostadsområdena i Sundsvall eftersom några av våra närbibliotek ska stänga. Det var också intressant att få vetskap om i vilka områden det bor socioekonomiskt utsatta personer eftersom det är en prioriterad målgrupp.

Del 3: Den handlar om den fysiska biblioteksmiljön på och omkring barn och ungdomsavdelningarna på våra bibliotek. Personal på huvudbiblioteket och närbiblioteken fick frågor skickade till sig kring hur de ser på miljön. Dessa frågor kommer ifrån rapporten Löpa linan ut. Vi hade först ett kort möte där vi berättade hur kartläggningen skulle genomföras på bästa sätt, att vi ska tänka utifrån barnets perspektiv när vi tittar på biblioteksmiljön. Sitter skyltar på lagom höjd, är böckerna placerade så barnen kan nå dem, finns det platser där barn kan vara kreativa samt platser för lugn och ro, hur ser miljön ut i anslutning till biblioteket, hittar barnen till barnbiblioteksrummet och så vidare.

Denna del tycker vi var den roligaste, mest lärorika och intressanta. Vi upptäckte saker som kan förbättras och som inte behöver kosta så mycket.”

*Kartläggningen var intressant och vi fick syn på många saker när vi försökte se på verksamheten utifrån ett barnperspektiv.
Ida Norberg, enhetschef Sundsvalls bibliotek.*

SAMVERKAN OCH SAMARBETE

Kommentar från processledaren:

Samverkan och samarbete var något jag uppmuntrade till och tog upp vid flera tillfällen. Det resulterade till största del i att söka samarbeten och samverkan inom kommunen, vilket är gott nog, men det var svårt att hitta former för samarbete över kommungränserna. Det finns idéer om kommande samarbeten och där kan barnrättsombudens nätverk säkert bidra till samverkan.

Några angelägna och konkreta frågor som gemensamt diskuterades utifrån ett barnperspektiv på bibliotekschefsmöten under processperioden var: Hur ser lånereglerna ut för barn? Vad får barn låna? Vilka medier har kravavgifter? Finns det en åldersgräns för datoranvändning? Är barnaktiviteterna gratis? Hur stor yta har barnavdelningen i förhållande till övriga biblioteket?

Exempel på kommunbibliotekens samverkansarbete

Kramfors bibliotek

”Samverkan med kommunen fungerade utmärkt under 2020. Kommunen hade då anställt en projektledare som skulle verka för att implementera Barnkonventionen i hela kommunen. Projektledaren och bibliotekets huvudbarnrättsombud inledde ett nära samarbete bland annat för att starta upp ett kommunalt ungdomsråd.”

Timrå bibliotek

***Att jobba utåtriktat och skapa relation med andra samhällsaktörer är en nödvändighet. Det har varit enkelt att samarbeta med skolan. Barnen har varit tillmötesgående och positiva. Lärarna har varit hjälpsamma och engagerade, och velat få till ett gott samarbete. Det har alltid känts som att barnen är med oss, att de står på vår sida och att de har velat bidra och hjälpa till.
Christina Sundnäs projektledare, Timrå bibliotek.***

STYRDOKUMENT OCH PLANER

Kommentar från processledaren:

I de fall där processen lätt kunde användas i arbetet med en ny biblioteksplan, fick styrdokument och planer ett högt värde i chefernas utvärdering efter processtiden. Ett annat bra styrverktyg var handlingsplaner; där alla idéer som kom upp skrevs in med mål, aktiviteter, genomförande, ansvarig, deltagare, start, slut och uppföljning och kunde uppdateras kontinuerligt. Det gav resultat i stort och smått, vilket var bra, inget glömdes bort. En del mål fick ligga på vänt och ta längre tid, andra kunde genomföras relativt omgående.

Exempel på planarbete från Ånge bibliotek

”Barnkonventionen skulle bli lag 2020, det var utgångsläget när vi i bibliotekschefsgruppen under 2019 startade vår diskussion om hur vi skulle implementera den i våra verksamheter. Samtidigt planerades det i min kommun för att uppdatera nuvarande biblioteksplan. Dessa två viktiga delar skulle visa sig bli en utvecklande resa för personalen, för mig i min roll som bibliotekschef och för politiken. Att hålla två så viktiga processer ingång samtidigt krävde struktur, dialog, tidsplan, tålamod, styrgrupper/arbetsgrupper, någon att ”bolla med” (Regionen & Karin Z) och utbildning. Vidare behövde vi ta hänsyn till styrdokumenterna Bibliotekslagen, lokala kulturplanen, Regional biblioteksplanen och Skolverkets styrdokument.

För att utarbeta biblioteksplanen bildades en styrgrupp med tre politiker, tre biblioteksmedarbetare, utvecklingsledaren för skolan samt jag själv som arbetar deltid. För arbetet med barnkonventionen var resurserna nio biblioteksmedarbetare, de regionala bibliotekschefsmötena, processledare Karin Zetterberg och jag själv.

Vi hade som sagt parallella processer och för det krävdes bra och tydliga tidsplaner som byggde på när biblioteksplan och barnrättsarbetet skulle beslutas och redovisas. På så sätt kunde arbetet med båda delar fortgå parallellt med utdelade ansvarsuppgifter mellan träffarna. Avstämningsmöten skedde för biblioteksplanen en gång i månaden och för barnkonventionen i arbetsplatsträffarna.

Att utföra kartläggning enligt tidsplanen samtidigt som vi arbetade med biblioteksplanen var en utmaning. Tid för min och medarbetarnas utbildning löste sig däremot fint under sommaren då vi gick igenom Region Västra Götaland webbutbildning.”

Samtidigt som barnkonventionen implementerades tog vi fram en ny biblioteks- och verksamhetsplan. I verksamhetsplanen har Barnrättsteamet fått lika stort utrymme som de övriga teamen. Detta för att lyfta och visa att barnrättsarbetet är viktigt för alla målgrupper, inte enbart för barn och ungdomar. Madeleine Wallenius bibliotekschef i Kramfors.

DELAKTIGHET

Genom att samtala med och lyssna till barn och unga, ta deras tankar och önskemål på allvar får de större möjligheter till delaktighet i biblioteksverksamheterna. Här finns det utrymme för förändringar och att utgå från barnets perspektiv. Det kan gälla utbud av program och aktiviteter, bemötande från bibliotekspersonalen, eller att anpassa regler och rutiner efter barnets bästa. Det är också viktigt att informera barn och vuxna i deras närhet, om barnkonventionens innehåll, att göra utställningar och kanske ha en barnrättshylla med aktuell litteratur i ämnet.

Det finns stora utmaningar i att arbeta med delaktighet, bland annat att:

- Bli bättre i bemötandet av barn.
- Utveckla rutiner och information utifrån barnets perspektiv.
- Skapa förtroende i samtal med barn.

Exempel på kommunbibliotekens delaktighetsarbete

Kramfors bibliotek

”Att utse ett Barnrättsteam gav barnkonventionen vikt och fokus från start. Fler kompetenser och perspektiv gynnade barnrättsarbetet. I teamet ingår förutom bibliotekariekompetens även lärar- socionom- och vårdkompetens. Teamet har fått spetskompetens genom två egna Bokcirklar med *Trampolinmodellen* - ett lekfullt sätt att stärka barns och ungas läs- och språkutveckling och *Vad säger barnen*” av Ylva Mårtens. Kramfors kommuns projektledare för implementering av barnkonventionen tog fram mallar för prövning av barnets bästa som numera finns tillgängliga på kommunens hemsida. Biblioteket använde sig av dessa mallar när frågan kring placering och möblering av bibliotekets barn- och ungdomsavdelning skulle hanteras. Arbetet med barnrätt har stärkt bibliotekspersonalen när det gäller att försöka öka barns delaktighet i såväl lokalernas utformning som i aktiviteter.

Härnösand bibliotek

”Det var när idén om en lugn och lekfull plats för de minsta barnen dök upp som planerna på en total översyn av barnavdelningen påbörjades. Under hösten 2020 har flera barn intervjuats och det har förts en dialog med ungdomar om hur de önskar att biblioteket kan utvecklas (artikel 12).

Nu finns Björkhagen, en inhägnad yta med mjuk inredning och lekfull utformning. Utsmyckningarna beställdes av Eva-Karin Fröberg, en lokal kreativ hantverkare som bland annat jobbat med dekoren på Junibacken. De två mer avskilda rum som hör till barnavdelningen, Verkstan och Stjärnans hus, har båda rustats upp med inredning och material för kreativitet, lek och utvecklande aktiviteter där vi tog utgångspunkt i samtalen med barn och unga. Vidare har ungdomarna uttryckt en önskan om fler mysiga sittplatser i biblioteket – något som också tillgodosetts i samband med den större insatsen på hela barnavdelningen (artikel 17 och 31).

Det är alltid en utmaning att hitta något som kan locka de äldre barnen och ungdomarna till biblioteket. Efter efterforskningar föll till slut valet på att bygga upp en studio för inspelning av exempelvis podcasts och musik. Vår vision med studion är att alla ska ha möjlighet att kunna skapa, och göra sin röst hörd (artikel 12 och 13). Det ska vara enkelt att få tillgång till teknik och ett rum att hålla till i. Det ska inte vara en fråga om pengar, det ska vara möjligt för vem som än vill att spela in musik eller en podd (artikel 27).

Vi har under arbetet med studion använt oss av metoden tjänstedesign som fokuserar på användarens behov. Vi har arbetat med användartester för att anpassa studion efter det behov som finns. Vi har bland annat intervjuat barn som har ett intresse för musik.

Studion har nu en central plats i biblioteket och är utrustad med elektriska instrument, dator med mjukvara för inspelning och redigering, inventarier, ljuddämpning och poddutrustning.”

Timrå bibliotek

Med hjälp av bidrag från den statliga satsningen Stärkta bibliotek anställde Timrå bibliotek en projektledare för att driva arbetet med barnkonventionen.

”Det kändes viktigt att starta arbetet med barnkonventionen på Timrå bibliotek genom att prata med barnen direkt, i stället för att vi vuxna skulle spekulera kring vad som skulle kunna vara passande. Själva idén med projektet är att utforma bibliotekets verksamhet med barnkonventionen som grund, och då fanns det inget annat sätt än att gå direkt till källan; barnen själva. Vi behövde ta reda på vilka barnen var, vad de tänkte på, vad som intresserade dem, vad de gjorde på sin fritid samt naturligtvis deras inställning till läsning och biblioteket. Därför inleddes projektet med att projektledaren åkte ut till skolan för att

intervjua barnen. Först pratade projektledaren i helklass, presenterade sig och projektet, samt ställde några frågor till barnen om deras syn på biblioteket och vad de kände till om barnkonventionen. Efter detta gjorde projektledaren enskilda intervjuer med de barn som ville ställa upp, vilket majoriteten av dem var.

Deras två första besök på biblioteket handlade främst om att få lånekort, information om hur biblioteket är uppbyggt och vad vi erbjuder. De fick söka i katalogen, ha skattjakt och lämna inköpsförslag. Många av barnen hade inte besökt biblioteket sedan de gick i förskoleklass.

Det tredje besöket började med att vi presenterade de böcker som vi köpt in utifrån deras önskemål. Det var dock inga av barnen som lånade någon av dem så det var väl pluspoäng för barnkonventionsfokus, men minuspoäng för läsfrämjande.”

***Jag tror inte det är någon idé att be barn om inköpsförslag slentrianmässigt. Min uppfattning är att det var klokt att ha denna punkt när jag hade träffat barnen några gånger, de hade besökt biblioteket och de förstod syftet med inköpsförslagen. Jag uppfattade det som att barnen tog detta på allvar (så stort allvar som ett gäng 10-11 åringar i helklass kan göra) och att inköpsförslagen, med tillhörande återkoppling besöket efteråt, fick barnen att känna att deras åsikter togs tillvara på och att vi hade lyssnat på dem.
Christina Sundnäs, projektledare Timrå bibliotek.***

Örnsköldsvik bibliotek

”Biblioteken i Örnsköldsvik har regelbundet gjort en enkät med elever i årskurs 4 och 8 med frågor om barnens upplevelse av biblioteket, besöksvanor och vad de brukar göra när de kommer till oss. Den senaste enkäten år 2020 med årskurs 8, visade att många inte besöker biblioteket och inte känner intresse eller behov av böcker eller våra tjänster. De nyttjar mest sitt skolbibliotek till att få tag på studielitteratur.

Resultatet gjorde att vi ville arbeta vidare med en fokusgrupp i den aktuella åldern för att förstå svaren och få hjälp med förbättringsområden.

Vi har dessutom under en längre tid, brottats med händelser som har stört oss och våra besökare i form av missbruksproblematik och oro i och kring Arkenbibliotekets lokaler. Med det som bakgrund ville vi även veta hur unga upplever tryggheten hos oss.

I Örnsköldsviks kommun finns den redan utarbetade dialogmodellen Advisory board med unga i åldern 13-25 år som fokusgrupp. Ungdomarna blir tilldelade olika uppdrag att diskutera och utveckla från företag, myndigheter, kommunen och civilsamhället. Vi anlidade dem för en träff som ägde rum digitalt på grund av den pågående pandemin.

Frågorna vi ställde till ungdomarna i Advisory board var:

- Vad kan det bero på att ungdomar inte använder biblioteket på sin fritid?
- Vad kan göras för att öka bibliotekets attraktionskraft för unga?
- Hur upplevs tryggheten i biblioteket?

Vi upplevde att vi fick en fin kontakt och bra svar att jobba vidare med.

Vi valde att utveckla följande områden:

Kommunikation, under dialogen framfördes positiv kritik mot bibliotekens Instagram konto. Det är vi glada för och vi kommer jobba vidare för att utveckla det och satsa på mer riktad information och inspiration för unga i våra sociala medier.

Biblioteksmiljön, ungdomarna framförde önskemål om en tydlig översiktskarta för biblioteket vilket kan öka känslan av att känna trygghet i våra lokaler. Det är viktigt att unga upplever att det finns en naturlig väg in och att miljön känns inbjudande "jag är välkommen här". Det första intrycket har stor betydelse.

Aktiviteter, flera av ungdomarna efterfrågade aktiviteter med kända profiler som till exempel influencers, författare och musiker. Även läs- och skrivverkstad efterfrågades.

För att nå unga på deras fritid kommer vi att hålla riktade insatser med hjälp av vår biblioteksbus. Planen är att vara aktiva vid arrangemang som till exempel sportcuper, skolavslutningar och aktiviteter på Sliperiet (kommunens kulturhus för kreativt skapande).

Besök på bibliotek och turné på skolor, riktade aktiviteter för årskurs 9 och gymnasiet är planerade efter dialogen med ungdomarna i Advisory board. Syftet är att synliggöra oss, berätta vad vi erbjuder för deras målgrupp på den fria tiden och skapa relationer. ”

Barnrättsombuden

Redan under våren 2020 utsågs minst ett ibland två eller flera barnrättsombud på varje bibliotek och ett nätverk bildades där Regionbibliotek Västernorrland var sammankallande. Det var inte självklart att barnrättsombuden skulle komma från barnbiblioteksverksamheterna, det var minst lika viktigt var att övrig verksamhet fanns representerad. Det är ett betydelsefullt uppdrag som bibliotekscheferna behöver se till att det skapas utrymme för att genomföra.

Så här formulerades barnrättsombudens uppdrag om barnkonventionen:

- Tillsammans med sin chef hålla barnperspektivet levande genom att informera och initiera aktiviteter avseende barnets rättigheter och barnperspektiv till kollegor i biblioteksverksamheten.
- Synliggöra och driva utvecklingsområden om barnets rättigheter i biblioteksverksamheten.
- Arrangera ny- och vidareutbildningar kring barnkonventionen.
- Verka för att kunskap om barnkonventionen omsätts i handling genom att all personal respekterar dess barnsyn.
- Utveckla organisationens barnkompetens.
- Eftersträva att barns och ungdomars synpunkter på olika sätt tas in och dokumenteras för utveckling av biblioteksverksamheten.
- Ansvara för rapportering till bibliotekschefen om hur arbetet fortskrider och för att lyfta fram behov av centrala åtgärder.
- Medverka med information om barnrättsarbetet på arbetsplatsträffar.

Avslutning 2021

I januari 2021 var det dags att knyta ihop säcken och börja blicka framåt. Det genomfördes i en Dela-dag, *Biblioteken och barnkonventionen på folkbiblioteken i Västernorrland*, som inleddes med en inspirerande föreläsning av Åsa Ekman som i över 15 år har jobbat med att sprida kunskap kring barnkonventionen.

Därefter presenterade de sju biblioteken något från sina insatser under året. Ett par exempel, Härnösand berättade om att ta fram en handlingsplan, Sollefteå om fortbildning för alla medarbetare och Timrå om delaktighetsarbete. Det var inspirerande och positiva erfarenheter som presenterades och visade på den energi som processen genererat och de framsteg biblioteken tagit i sitt barnrättsarbete.

Processledare Karin Zetterberg avslutade dagen med en sammanfattning av det som uppnått under året och vilka behov hon såg fanns att gå vidare med.

Utvärdering av bibliotekschefer och processledare

Vid utvärdering av processen mellan processledaren och de sju bibliotekscheferna gav de sin bild av hur arbetet gått, hur målen nåtts och hur uppdraget hade genomförts.

Huvudsakligen ansåg bibliotekscheferna att processen hade varit ett mycket bra stöd för dem och att den även bidragit till en kompetenshöjning om barnkonventionen hos all bibliotekspersonal. Deras dialoger med processledaren hade fungerat bra, en arbetsform som de rekommenderar regionbiblioteket att använda även inom andra utvecklingsområden. Det hade varit givande med processledarens frågor som drev på och utmanade deras tankar, ett stöd som gjorde arbetet framåtsyftande.

Det visade sig under året att biblioteken i flera fall är föregångare inom sina kommuner vad gäller arbetet med barnkonventionen. Processledaren uppmunttrade cheferna att ta ledartröjan i frågan, exempelvis genom att inspirera andra verksamheter till utbildningar för all personal något som gav utslag i arbetet för barnets bästa på biblioteken.

Processledaren uppskattade chefernas höga motivation för att driva utvecklingen framåt. Det har skapats tillit i arbetsgruppen och det har blivit mer angeläget för all personal att arbeta med barnkonventionen i ryggen.

Cheferna uppskattade det behovsanpassade stödet och den samlade kompetenshöjningen för alla. Fortbildningsdagarna hade ett bra innehåll som gav ”kött på benen”. Några svårigheter som cheferna påpekade var att det tar tid att foga ihop en process och att genomföra förändringar. Ibland kan det vara svårt att ändra attityder hos all personal få genomslag för nytänkande i hela verksamheten.

Bibliotekscheferna var eniga om att målsättningarna till största del hade uppnått. Processen och processledaren fick genomgående ett gott betyg. Även de bibliotek som redan var i gång med sitt utvecklingsarbete var positiva till regionbibliotekets initiativ och kommenterade att det ligger i tiden att genomföra gemensamma insatser.

Vad har bibliotekspersonalen lärt sig under processen?

Så här formulerade en av bibliotekscheferna sin syn på den utveckling som skett under året. Vi har:

- Blivit ännu mer kompetenta i FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen.
- Lärt av varandras kompetens och erfarenheter i länet.
- Varit noggranna med tidsplan, avstämningar och uppföljningar.
- Involverat barn och unga, medarbetare och politiker.

Ett kompetenslyft har skett för alla medarbetare, barnrättsombud har utsetts, barnrättsteam arbetar tillsammans och bibliotekscheferna har haft ett fokus som bidragit till fler samarbeten och ökad samverkan inom kommunen, men även regionen. Och det bästa av allt, barnen har fått bättre bibliotek! Karin Zetterberg.

Bibliotekschefernas exempel på positiv utveckling under processperioden:

- En kunskaps- och kompetenshöjning har skett för all personal.
- Barnrättsombud utsetts/valts på alla bibliotek.
- Återkommande möten med planering och uppföljning av barnkonvention har genomförts mellan chef och barnrättsombud.
- Barnrätten är nu en stående punkt på APT.
- Biblioteksplan, strategier och andra planer har blivit skarpare och tydligare och därmed fått betydligt bättre målsättning enligt barnkonventionen.
- Vi har gått från teori till strategi och praktik.
- Fysiska uttryck i rummet.
- Vi har bättre kunnat fånga upp delaktighet med tjänstedesign.
- Vi har utvecklat biblioteksverksamheten med och för barn och unga.
- Delaktighet – positiv respons från barn.
- Ett nätverk för barnrättsombud har bildats.
- En diskussion har startats om att få ett hållbarhetsperspektiv på arbetet och även anknyta till Agenda 2030.
- Medarbetarna har fått bättre kunskap om samtalsmetodik för att samtala med barn.

- Vi har fått positiv respons från politiker och andra chefer i kommunen.
- Folkbiblioteket ses som en föregångare i att arbeta aktivt och strategiskt med barnkonventionen inom kommunen.
- Det har påverkat programutbudet för barn och unga.
- En vi-känsla har skapats, alla har bjudits in och deltagit i utbildning.
- Bra struktur i processen, bra sätt att utveckla biblioteksverksamhet.
- Barnkonventionsarbetet tas upp i medarbetarsamtal.
- Workshop med SKR:s kortlek ibland, för att ta upp särskilda artiklar.
- 20 november – manifestation för barnkonventionen.
- Sett över regler för barn och ungas lån på biblioteket ur ett barnrättsperspektiv.
- Barnrättshylla på gång.

Målsättningar och hur de uppnåddes

Processledarens reflektioner och kommentarer är kursiverade.

Att med stöd till regionens folkbibliotekschefer påbörja en process under 2020 för att implementera FN:s konvention om barnets rättigheter - barnkonventionen.

Det är viktigt att utgå från de lokala förutsättningarna. Det ser olika ut beroende på kommunens storlek, invånare, bibliotekets betydelse och status, kontakter med politiker och tjänstepersoner inom den egna och andra förvaltningar.

Alla medarbetares kompetenshöjning om barnkonventionen är märkbar genom de utbildningar och de tre fortbildningsdagar som genomförts. Det har också betytt mycket för verksamheten, alla står stadigt på samma plan.

Bibliotekschefen har sett till att förutsättningarna har funnits och medarbetarna har gått en digital kompetensutveckling, i grupp, men även enskilt. Diskussioner har skett i anslutning till genomförandet och kring de artiklar som är de mest betydelsefulla, ur en bibliotekskontext. Vad betyder det här för oss? Vad betyder det här för mig i min profession och i de möten jag har med barn och unga?

Processen ska bidra till att barn blir mer delaktiga, att folkbiblioteken utvecklar miljöer och arbetssätt för att prioritera barn och unga enligt barnkonventionen.

Att prioritera barn och unga står i barnkonventionen. Att prioritera barn och unga står i bibliotekslagen. Det kanske står i biblioteksplanen. Ja, men vad betyder det i min verksamhet, på mitt bibliotek? Och hur ska det ske?

Biblioteken måste arbeta mer med delaktighet, särskilt med barn och unga, personal behöver hitta metoder och arbetssätt som sätter barn och unga i fokus. Att fråga barn och unga mer systematiskt i hur de uppfattar biblioteket, de miljöer som finns och hur de upplever personalens bemötande. Delaktigheten har varit ett av de områden som biblioteksmedarbetarna angett att det varit svårast att arbeta med. De känner att de saknar utbildning och pedagogisk kunskap vilket skapar osäkerhet i att ta sig an frågan. Medvetenheten om detta är tydligt och personalen diskuterar aktivt hur de ska förbättra sig. I senare delen av processen har inställningarna till hur barns delaktighet ska involveras mer, utvecklats positivt och nu är flera bibliotek på gång med att hitta former och modeller för att öka delaktigheten.

Samarbeten och samverkan ska uppmuntras.

Det uppmuntrades och togs upp flera gånger. Mest resulterade det i att hitta samarbeten och samverkan inom kommunen, vilket är gott nog, men över kommungränserna har det ännu inte tagit någon fastare form. Angelägna och konkreta frågor som diskuterades på bibliotekschefermöten utifrån ett barnperspektiv var: Hur ser lånereglerna ut för barn? Vad får barn låna? Bara barnböcker? Vad krävs och hur? Åldersgräns för datoranvändning. Inträden för barn? Hur stora ytor har barn?

Det finns idéer om kommande samarbeten och där kan barnrättsombudens nätverk säkert bidra till samverkan. Nätverksträffarna för barnrättsombuden är mycket viktiga, betonar bibliotekscheferna och att Regionbibliotek Västernorrland fortsätter att bjuda in till dem.

Forum skapas för barns delaktighet och inflytande.

Det har varit nästintill omöjligt med tanke på pandemin under året. Timrå bibliotek hade etablerat ett samarbete med lärare, där bibliotekarien intervjuat elever som går i årskurs . Genom en förhållandevis tidig kontakt på året kunde bibliotekarien kunde fortsätta med sina intervjuer. Lärarna tyckte att det var så intressant, att de underströk vikten av att studien fortsatte.

Biblioteken ska göra barnkonsekvensanalyser utifrån ett tydligt barnrättsperspektiv.

Det är ett omfattande arbete att göra barnkonsekvensanalyser och det krävs tid för att genomföra dem. Örnsköldsviks bibliotek har tidigare under flera år arbetat med barnkonsekvensanalyser, några bibliotek står i startgroparna för att genomföra det. Att regelbundet göra barnkonsekvensanalyser kvarstår att få in i verksamhetsplanerna.

Mål, strategier och verksamhetsplaner ska formuleras med konvention om barnets rättigheter som en viktig princip.

Det här är bibliotekschefernas uppdrag och kunskapen har funnits sedan tidigare. Vid arbete med förarbetet till ny biblioteksplan har politiker engagerats i arbetsgrupper och förankringen har därmed skett under tid. Ånge kommun stod i begrepp att påbörja arbetet med en ny biblioteksplan för åren 2021-2026 och processen med barnkonventionen kuggades raskt in i förarbetet. Biblioteksplanerna har vässats när det gäller prioritering av barn och unga och förtydligandet av arbetet med barnkonventionen.

Barnrättsarbetet efter processåret

Arbetet med att implementera barnkonventionen i bibliotekens verksamheter tog inte slut i och med att processåret avslutades. Det har fortsatt i alla kommuner, på olika sätt och med olika prioriteringar men med det gemensamma att barnrättsombuden fortsätter att vara drivande inom sina bibliotek.

Det här är en kort genomgång av några insatser efter processåret:

Sundsvall har en barnrättshylla under utveckling. Barn har gjort barnrättsfigurer sex av dem är utvalda att ha skilda roller med var sin specialkompetens och ska synas på olika platser i bibliotekets verksamhet. Bilderböcker kopplade till olika paragrafer har fått ämnesord i bibliotekskatalogen.

I Ånge ses lokalerna på huvudbiblioteket över utifrån barnperspektiv och med hjälp av tjänstedesign.

Kramfors prioriterar delaktighetsarbetet, de planerar att skapa ett biblioteksråd med barn som träffas en gång i veckan

I Sollefteå har barnrättsarbetet fått en egen del i verksamhetsplanen. Bibliotekets nya barn- och ungdomsavdelning har utformats med hjälp av enkätsvar från barn och unga. Delaktighetsarbetet är prioriterat.

Härnösand samverkar med ungdoms- och demokratiutvecklaren och med skolor i kommunen. Gymnasieungdomar har svarat på en enkät om sin syn på biblioteket. Biblioteket ingår i en sektorövergripande grupp om barnrätt som bland andra består av läns museet, konsthallen och näringslivskontoret.

Örnsköldsvik planerar för ändring av lokalerna med hjälp av tjänstedesign. De vill även involvera barn mer i bibliotekets utställningar.

Regionbiblioteket bjuder regelbundet in till gemensamma nätverksträffar för barnbibliotekarierna och barnrättsombuden och har en stående barnrättspunkt på chefsträffarna.

Utmaningar framåt för biblioteken är att:

- Utveckla rutiner och information utifrån barnets perspektiv.
- Bli ännu bättre på att skapa delaktighet från barn och unga. Använda olika metoder.
- Utifrån barnens ålder.
- Bli ännu bättre och konsekventa i bemötandet av barn.
- Bli vana vid att genomföra barnkonsekvensanalyser.
- Bli bättre på informationsspridning, i biblioteket, men även på webben.
- Skapa biblioteksråd, få kontakt med klasser.
- Fördjupa medarbetarnas kompetens.
- Se över biblioteksregler.
- Se över hur budget är fördelad.

***Du blir aldrig färdig, och det är som det skall.
Romanska bågar ur För levande och döda, 1989) av Tomas
Tranströmer (1931 – 2015).***

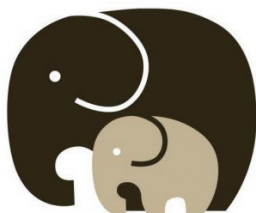
Barnrättsutmärkelsen Elefanten

I september 2021 kom den roliga nyheten att barnrättsombudens arbete hade uppmärksammats och tilldelades Svensk biblioteksförnings utmärkelse Elefanten med motivering att:

Barnrättsombuden har skapat en struktur som möjliggör ett långsiktigt och systematiskt arbete med barnets rättigheter och involverat politiker, chefer, medarbetare, demokratisamordnare, ungdomsråd och barn själva i processen. En särskilt viktig bedrift är de insatser som gjorts för att inkludera barn och unga i utvecklingen av biblioteken. Barnrättsombuden har samlat idéer från barn och unga i skidbacken, gett ungdomar möjlighet att ställa frågor till politiker och intervjuat elever om deras syn på biblioteket.

Barnrättsombuden har initierat aktiviteter och tillhandahållit kontinuerlig kompetensutbildning för bibliotekens medarbetare om barnkonventionen. De har också tillsammans med bibliotekscheferna påbörjat kartläggningar och gjort barnkonsekvensanalys inför förändringar i biblioteksmiljön.

Barnrättsombuden i Västernorrland har kommit långt i sitt barnrättsarbete. De utgör tillsammans ett gott exempel på hur folkbibliotek kan organisera ett hållbart barnrättsarbete. Genom sitt omfattande och långsiktiga arbete har barnrättsombuden skapat en plattform för ett fortsatt framgångsrikt barnrättsarbete i Västernorrland.

ÅRETS BARNRÄTTSUTMÄRKELSE
ELEFANTEN

Bilagor:

LITTERATUR- OCH LÄNKLISTA

Agenda 2030, de 17 målen:

<https://hallbarhet.raddabarnen.se/agenda-2030/>

Barnkonventionsutredningen, SOU 2020: 63, 15 nov 2020.

Lättläst och enkel sammanfattning s. 61 ff.

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2020/11/sou-202063/>

Barnradions bokpris

<https://sverigesradio.se/barnradionsbokpris>

Barnombudsmannen. Ingångssida om Barnkonventionen

<https://www.barnombudsmannen.se/barnkonventionen/>

Barnrättsbarometern, för att testa kunskaper:

<https://barnrattskonsulterna.se/barnrattsbarometern/>

Barnrättsutmärkelsen Elefanten. Svensk biblioteksörening

<https://www.biblioteksforeningen.se/nyheter/vem-ska-fa-elefanten-3/>

Ekman, Åsa: Barnets rättigheter. Barnkonventionen i förskolan.

Gothia Fortbildning 2020.

<http://www.asaekman.com/>

Eriksson, Ann Catrine, Holmén, Annika, Wennerholm, Christine, Blomberg, Sylvia: Löpa linan ut. Bibliotekschefens strategiska modell för implementering av FN:s konvention om barnets rättigheter. 2019.

https://www.regiongavleborg.se/globalassets/kultur/verksamhetsomraden/regional-biblioteksverksamhet/lopa_linan_ut.pdf

Fagerstrand, Emma, Ericson, Lisa, Kjellander, Tove: Barnmakt. En metodbok om rätten till inflytande. Nätverket för Barnkonventionen. 2014.

(Harry Shiers modell).

http://barnkonventionen.se/wp-content/uploads/2015/02/NBK_Barnmakt14_inlaga_low.pdf

Fagerstrand, Emma: Så blir barnkonventionen konkret: 12 nycklar till ett strategiskt barnrättsarbete, 2018.

Forsgren Anderung, Karin, Folkesson, Elin: Trampolinmodellen. Ett lekfullt sätt att stärka barns och ungas läs- och språkutveckling. Sandviken 2018.

<https://sandviken.se/kulturfritid/kulturcentrum/litteraturhusettrampolin.4.1a4512da14276e94fbc139d.html>

FN:s konvention om barnets rättigheter/förord av barnombudsman Elisabeth Dahlin. 2019.

<https://www.barnombudsmannen.se/stallningstaganden/publikationer/en-skrift-om-barnkonventionen/>

Från teori till praktik. Webbutbildning Västra Götalandsregionen.

<https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/manskliga-rattigheter/barnets-manskliga-rattigheter---barnkonventionen/genomforande-av-barnkonventionen-i-vgr/webbutbildning>

Roger Hart, Delaktighetens steg och Harry Shiers Vägar till delaktighet finns kortfattat i:

<https://www.lund.se/naturskolan/naturskolebladet/barns-delaktighet-och-inflytande-fokus-skolgardsprojekt/#A.1>

Hedemark, Åse: Unga berättar. En studie av ungas syn på läsning och bibliotek. (Bra och användbar samtalsguide).

<https://www.biblioteksforeningen.se/rapporter/unga-berattar/>

IFLA:s riktlinjer för folkbiblioteksservice för barn och unga 0–18 år:

<https://www.biblioteksforeningen.se/rapporter/iflas-riktlinjer-for-folkbiblioteksservice-for-barn-och-unga-0-18-ar/>

Johansson, Barbro, Hultgren, Frances: Att utforma ett barnbibliotek tillsammans med barn. Delaktighetsprocesser på Malmö stadsbibliotek. Högskolan i Borås, 2018.

https://utveckling.skane.se/siteassets/publikationer_dokument/rapport_att_utforma_ett_barnbibliotek_tillsammans_m_barn.pdf

Lundgren, Lena: Barnkonventionen och barnbiblioteken. BIS, bibliotek i samhälle 2013:3

https://globalarkivet.se/sites/default/files/documents/2015-06/bis_2013_3_s6-11.pdf

Mårtens, Ylva: Vad säger barnen. Bokförlaget Atlas 2015.

(Kapitel 1 – Att intervjua ett barn).

<http://xn--ylvamrtens-55a.se/Ylva-Martens>

Prövning av barnets bästa. Ett stödmaterial för beslutsfattare och tjänstepersoner:

<https://www.barnombudsmannen.se/stallningstaganden/publikationer/provning-av-barnets-basta/>

Sveriges kommuner och regioner. Ingångssida om barnets rättigheter.

<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlikhet/barnetsrattigheter.106.html>

Region
Västernorrland